

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 A kiadókörnyezetben utólag:
 Évesre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 * 50 *
 Holnapon na. hoz. ártal:
 Évesre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — kr.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásra vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára

NAGYVÁRAD, márczius 2.

Pax mundi!

Azt hittük már, hogy a Balkán félsziget sustorgó üszke lángot vet s lángba borítja a szomszédokat, hogy a megszkott krétai csete-paté fogja megteremteni az új-kor legnagyobb szerű hadjáratát — mikor a Wolff-ügynökség egy elsieltett távirata tudatta, hogy a hatalmas Orosz birodalom eltávolította a tornyosuló fellegeteket. Most azonban megczáfolják ezt a hirt és így kétség és remény között lesünk a hatalmas despota szavát, hogy megkegyelmez-e a roskadozó Török birodalomnak vagy Konstantinápoly felé mutat kardja hegyével.

Bár miként is határozzon a hatalmas orosz czár, az események folyását meg nem akaszthatja, ha még oly hatalmas is. Ideig-óráig tartó békét teremthet, de nem tartós békét. Népet boldogíthatja, műveltséget, jólétet teremthet országában, — nagy hatalmi állását még nagyobbá teheti, de a balkán népek függetlenségi törekvéseinek ellent nem állhat.

A háboru ilyen elhalasztása annál csodálatosabb lenne, mivel már meg van hozzá minden szükséges dolog: az anyag az ember vér, terem az Orosz birodalom terjedelmes síkjain elég; a háborunak meg igen szép poetikus oka volt: Görög szabadságért küzdeni.

És vajon a sustorgó üszög el van e már oltva? Vajjon biztonságban ülhetünk már? Mert félszázadnál több ideje, hogy egyik szemünkkel mindig északra — a másikkal pedig az Al-Dunára kellett néz-

nünk; mert északon feszült volt a viszony, délen pedig fenyegető.

Egyáltalában nem hihető, hogy a népek vágyai oly hirtelen, úgyszólván egy sürgönyváltás ideje alatt változzanak. Nem képzelhető, hogy a Török birodalomnak egymással farkasszemet néző népei — most, midőn az események idáig fejlődtek, ilyen hirtelen barátságba menjenek át s áldásos harmoniában állapodjanak meg, mikor normális időben se fértek meg sohasem egymással. Egyszóval: az olaj sohasem keveredik a vízzel.

Ha a nagy hatalmak állítólagos egyetértése meg is teremti Kréta szigetén a békét s a szultán fennhatósága alatt, — mert Törökország integritása volt a főczél — alkotmány felét kap a szigetország — mindenképpen a görögök győzelmére fog ez vezetni, min vérszemet kapnak az iga alatt nyögő népek s ép oly joggal követelnek maguknak is autonóm jogokat. Így a krétai meglepetés után várhatunk esetleg egy örmény meglepetést, egy albán lázadást, egy szerb-bolgár fészkelődést, míg végre a dolog megoldást nem nyer.

Bizonyára tudja azt II. Miklós is, hogy az olaj nem keveredik a vízzel s még sem ragadja meg az alkalmat, hogy végre megvalósítsa nagy Péter tervét s az a hatalom szalasztja el ezt a kínáló alkalmat, amely Ázsiában mindent elkövet, hogy az angol befolyást gyöngítse s minden kedvező alkalmat megragad, hogy Ázsiában egy-egy negyed vagy ötöd rangu államocská fölé magának a protektoratust biztosítsa. Oroszország a nagylekűt

adja, nem használja fel Törökország gyöngegségét; azonban átlátunk a szítán s a szítán keresztül olyasféle politikát látunk kifejlődni, amilyennel Lengyelország felosztása lett keresztülvive. II. Miklós és miniszterei kétségkívül nagyon praktikusán gondolkoznak. Nem áldoznak fel egyetlen orosz katonát vért sem, amint Bismarck sem áldozza fel a porosz katonát. Nem mászik fel az éretlen gyümölcsért a fára, mert ez nagyon fáradságos és haszontalan munka lenne, hanem megvárja míg az a gyümölcs, melyre oly nagyon vágyakozik — az ölébe esik.

A keleti kérdés mindenesetre s minden simitgatás dacára nagyot fejlődött s mi, akiknek a legválságosabb helyzetünk van — Törökországot kivéve — semmit sem látszunk tenni. A keleti ügyek annyi hatással vannak a magyar országgyűlésre, hogy Kossuth Ferencz meginterpellálja ez ügyben Magyarország miniszterelnökét s kap erre oly értékű választ, mint amennyit minden laikus ember tud a napi lapokból s Kossuth Ferencz pedig ezt az »elválaszolást« pártja fejcsóválgatásai között a legalázatosabban tudomásul veszi. Pedig éppen mi vagyunk olyan helyzetben, hogy saját határainkon belül is kell küzdeni a nemzetiségi aspirációk ellen, melyeknek számai egészen délre, a kérdéses helyekre nyulnak ki. Okkupáltunk azonkívül egy oly területet, mely minden pillanatban kész ismét lángra borulni. Egyszóval olyan puskaporos hordó mellett ülünk, melynek szélein a panszlavizmus matadorai pipáznak. **Sainte Hilaire.**

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Várad ujjászületése.

Bunyitay Vincze értekezése a millenniumi schematizmusban.*

Mikoron Várad harminczkét évi szolgaság után 1692-ben megszabadult a töröktől, ismét csak az volt, a mi hajdan Szent-László király korában: pusztá rom.

Újra kellett kezdeni mindent. Akkori püspöke, Benkovics Agoston, ki oly szerencsés volt, hogy tizennégy elődjének csupán »igéret földjére« szék helyére el is juthatott, — birt eleget akarattal Szent-László király szétdult művének helyreállítására, de nem anyagi eszközökkel.

A király visszaadta ugyan püspöknek, káptalannak az elvett birtokokat, visszaadta az örökös főispánságot is; de a birtokok, csekély kivétellel, néptelenek, meddők voltak. Általában Benkovics szegényes körülményeit semmi sem mutathatná jobban, mint az a kis fatornyú egyház, mely a Körös jobbpartján ma is áll s mely a törökök kiűzése után épült s Váradnak egyetlen egyháza volt, tehát székesegyháza is. Benkovics kezdeményeit azonban elseper-

* A gyönyörű kiállítású, Szent-László, a székesegyház, rezidencia és a bibornok képeivel díszített, 32 ívre terjedő, nagyszabású történeti schematizmus kapható a plébánosok közvetítésével példányonként 2 forintért.

a közbejött Rákóczi-forradalom, és csak annak lezajlása után gr. Csáky Imre bibornok, érsek, püspök idejében kezdődött a püspökség teljes kiépítéséhez az alapkövek lerakása.

A régi káptalanok közül csak a székeskáptalan állítottott helyre tiz kanonokkal, s a hajdani kis-káptalan birtokai a kispópostsághoz, a Szent-János-káptalané pedig a nagyprépostsághoz csatoltattak. S amint a püspök és káptalanok birtokain a telepítések folytával a jövedelmezőség megindult: megindultak a nagyobb szabású alkotások is.

Gr. Csáky Imre építette a Szent-László-téri egyházat, mely azután székesegyházul szolgált s mely az említett Körösparti mellett nagy haladást mutat.

Gr. Csáky Miklós püspök, Imrének testvéröccse ez egyház bejárata előtt tágas püspöki lakot építtetett s annak közelében papnevelő intézetet állított. Addig a papnevelődékek Kassán, a jezsuitáknál letett Benkovics-féle alpból neveltettek.

A mai székesegyháznak alapkövét gr. Forgách Pál püspök tette le 1752-ben; a mai püspöki palotát br. Patachich Adám püspök 1762-ben. Ugyanezkor kezdtek épülni egyenként a kanonoki lábasházak.

Püspökeik példáit követték a káptalan tagjai.

Bakó János nagyprépost megalapította Debreczenben a kegyesrendűeket, kiknek gr. Csáky Imre rendházat és templomot épített.

Gyöngyösy György kanonok Váradra az irgalmasrendűeket hozta be; Szenczy István kanonok a Szent-Orsolya-apácákat.

Salamon József szintén kanonok a mai Szent-József finevelő intézetnek tette le első alapjait, melyet utóbb nagygyű neveltek lelkes püspökök, káptalani tagok és világiak.

Visszatértek a szerzetesrendek is, hogy felkeressék s megigazgassák ősi fészkeket. De a jezsuitákat kivéve, egyiköknek sem sikerült, mint magának a püspöki monostornak sem eredeti helyökön megújulniok. Így keletkeztek Váradon ismét a ferenczesek, jezsuiták, pálosok, premontreiek rendházai. Egy új szerzetesrend is jött, a kapuczinus atyáké 1727-ben.

A jezsuita atyák amellet, hogy lelkészkedtek, mindjárti iskolát is nyitottak előbb négy, majd hat osztályal. Egyik termökben szinpad is állt, melyen a tanuló ifjuság mindig nemes vallásos vagy hazafias irányu drámákat adott elő. Ez előadások mig egyrészt nemesíték az ifjuság szívét, gondolkozását, társadalmi műveltségét, másrészt közel egy félszázadig egyedüli színházi élvezetül szolgáltak Várad műveltebb köreinek.

Várad városa is e korban egészen újra alakult.

1692. után még sokáig nem hittek a törökök hatalmának megtörésében; mindig tartottak attól, hogy egy napon még visszatérnek. Sietve dolgoztak a vár kijavításán s megerősítésén. XII. Inceze pápa is, hálásan kell elismernünk, jelentékeny összeggel járult a munká-

Magyar panama.

Arra a három tagu társaságra, mely bérbe vette az ezredévi kiállítás belépő jegyeit, nem valami fényesen végződött ez a spekuláció. A dividendán nem vesztek össze, mert nem jutott mit felosztani, összeveszték tehát azon amit egyik közvetítőjüknek kellett volna adni, ha lett volna nyereség. Spitzer Gyula, az érdemes társaság közvetítője nem hagyja a maga jussát, követeli a kikötött 100,000 frtot, mert ő azt kifizette egy magas rangu államhivatalnok megvesztegetésére.

Enek alapján megindult a gyansítás. Egyik lap Morzsányi Károlyt másik (Budapest) Vörös László államtitkárt keverte gyanuba. A »Nemzet« értesülése szerint a kereskedelmi miniszterium már folyamatba is tette a rágalmazási pert, Vörös pedig fegyelmi vizsgálatot fog kérni maga ellen és sajtópert indít a Budapest ellen.

Érthető kíváncsisággal várja a közönség e perek kimenetelét. Mi ugyan azt tartjuk valószínűnek, hogy ez az egész csak Spitzer urra fog balul végződni s nem akarjuk elhinni, hogy »egy magas rangu államhivatalnok« ilyenre is képes legyen, de a Bokros-Pulszky-Miklós esetek azt mutatják, hogy ma már ez is lehetséges. Nagyon sajnálnánk, ha a nagy nemzeti ünnep egyik legszebb emlékéhez ilyen gyalázatos dolog fűződne.

A »Nemzet cikke« amiatt fog feltűnést kelteni, ami nincsen benne. Mig u. i. Vörös államtitkárt körömszakadtáig védelmezi, addig Morzsányi képviselő védelmére — egy árva szava sincs.

A krétai háboru szintere.

A még esetleg most is kitörhető krétai háboru szintere sokat foglalkoztatja most a katonai köröket. Legtöbben megegyeznek benne, hogy egy európai háboru kitörése esetén a fő harcmező Thesszaliában lesz a kevésbé fontos stratégiai pontok pedig Epirusban lesznek, mely dombos vidékénél fogva apróbb csatározásokra igen alkalmas.

A főharcmező a thesszali nagy síkság lesz, mely fekvése és folyamgazdagságánál fogva

latokhoz, mik a város alakulására lényegesen hatottak.

A régi Várad szorosan a vár falai körül épült, mintegy azok alatt keresve oltalmat. De a vár alatti házak oltalmat adhattak, amint már adtak is, az ostromlóknak. A hadügyi tanács tehát, hogy a vár körül egészen szabad tért nyerjen, 1714. tavaszán a lakosokat onnét kitelepíté, házaikat lerontatá s a vártól nyugat felé, ötszáz lépés távolságra jelölt ki számukra új házhelyeket. Így keletkezett a mai »Ujváros« s e közt és a vár között, a régi Várad helyén a »Nagypiac«.

Itt, Ujvároson kezdődött Váradnak, mint városnak, új élete. A püspök, a káptalan, a szerzetesrendek visszatérével, kivált miután Temesvárból is kiszorultak a törökök, kezdett visszatérni a polgárság bizalma is a béke tartósságában. Emellett az egyházi építkezések s az alakuló közintézetek keresetre, művelődésre, társadalmi életre nyitottak kilátást. Ez vonzott s Várad melynek 1720 ban még csak 216 polgára volt, kezdett újra megnépesülni. Iparosok, kereskedők, nemes családok egyre sűrűbben telepedtek meg falai között; már a múlt század közepén orvosa, gyógyszerháza, sőt nyomdája is volt s lassan-lassan visszanyerte régi városias képét.

Megalakult az egyházmegye is a régi területen, de némi változással. A Fehér-Körös jobb partján egy jókora területet s Bánfi-Hunyad vidékén az ugynevezett Belső-Kalotaszegyet elvesztette; ellenben a régi Kraszna- és Közép-

harczásati szempontból igen alkalmas nagy ütközetre. Egyes részei ingoványos mocsaras helyekkel vannak telve s természetszerű felosztásokkal bírnak nagy hadosztályok elrejtésére s védelmére. — A háttérben emelkedő Olympos, Ossa és Tehón hegység csekély számu hegyi ütegek rajta való elhelyezése által is már biztatja előre a győzelmet azon nemzetnek, mely a hegységek szorosait s bérceit legelőbb hatalmába keríti. — A hegyi utak elég jól járhatók s ágyuk szállítására is alkalmasak. A hegyszorulatok alkotuknál fogva legtöbbször kevés katonasággal is megvédelmezhetők egész hadtestek ellen.

A folyók nagyszáma mint a Salamoria, Xerias, Volo, Asmakion, Trikalu stb. viszont a hadseregnek a vízi úton való könnyű mozgósítását segítik elő, mivel a harczásati technika mai fejlettsége mellett a folyók nem akadályok többé, hanem biztos közlekedési utak.

Ilyen nagyjából a jövődő harc színterének külső képe. Persze a természeti alakulatok ma nap már távolról sem bírnak oly fontossággal, mint régente.

Az ausztriai választások.

Most folynak a képviselő választók kijelölései. Ezeknek eredménye a következő: *Felső-Ausztriában az ötödik kuria* (a legalsó választóosztály) eddig 348 helyen gyakorolta szavazatát. Ebből a *kath. néppárti* lett 1007, liberális és szociál-demokrata 125, szélső 20. A *községekben*, a megejtett szavazás eredménye 340 községekben választottak 1031 kat. néppártit, 32 liberális és 15 szélsőt. *Linczbén az ötödik kuria a szociálista* jelöltek segítetté diadalra.

Meránban és vidékén a konzervatív-párt diadalmaskodott.

Salzburgban a német liberálisok felé hajlik a pálcza.

Karínthiában óriási túlsúlyban vannak a kath. néppártiak.

A második időszak.

A vendégszeretet szép tulajdonsága többekévé feltehető az emberiség csaknem minden törzsénél. A vendégeskedés módja azon-

ban fajoként nagyon is megkülönböztethető formákban nyilvánul.

A finomult izlésű és modoru francia az udvariasság kölcsönös kiegyensúlyozásával, a praktikus Angol üzletének lebonyolításával tesz eleget az udvariasság követelményeinek. Ami jó magyar népünk azonban szentül megvan győződve, hogy csakis vendége gyomrának tulterhelésével tűnik fel valamilyen házigazdának.

Bizony, bizony az idegen ha közénk vetődik, asztalaink és pinczéink produktomainak élvezete után valóságos náboboknak képez bennünket, világért sem hinné el, hogy e szép ország réjtje, mezeje és erdeje nem egészen nyitott kamara s hogy folyóinkban nem tokaji aszu hőmpolyög. Bizony mi az éremnek csak az egyik — a fényes oldalát szoktuk megmutatni s van okunk elrejtetni a másikat a sötétet.

Okunk van pedig azért, mert — ha szükség lenne reá — segítő vagy csak résztvevő barátot sem találunk, hanem a fajrokon nélküli magyar nép mint éheltetlen töröltetnek ki a számításba jöhető nemzetek sorából.

Pedig nagyon gyors tempóba igyezkünk elérni azt az időt, midőn már a sötét kép eltakarható nem lesz. Az elégtelenség hol itt — hol ott, — hol ilyen, hol amolyan formában, de gyors egymásutánban üti fel fejét s jaj nekünk ha terheink növelésével a baj általánossá válik.

Van egy mese az egyszeri bölcs királyról, ki miniszterét — akkor még csak egy volt — kiküldte országába széjjel nézni, megtudandó népe körülményeiből, hogy nem lehetne-e az adót felemelni. A hü miniszter visszatérve jelentette, hogy a nép jólét között van, vendégeskedik, sokat mulat, örvendez és féli, imádja az Istent.

Na fiam hát kétszerezd meg az adót, birja a nép, szólta a király.

Egy idő mulva ismét utra bocsátotta a király hü emberét hasonló czélból, s ez visszatérve jelentette, hogy az ország hasonló egy méhkashoz, mindenki fut, fárad, napestig dolgozik, vigság, mulatságnak hire sincs, az emberek kenyérkereső munkájuk alá rendelik az Isten félelmet is.

Kétszerezd meg fiam a nép adóját, ugy látom birja, mert dolgozik.

A harmadik kiküldetésből hazatérő miniszter kénytelen volt azt jelenteni, hogy az emberek nem mulatnak, nem dolgoznak és nem imádkoznak, közönyösök minden iránt, nem törődnek semmivel, de előttük az idegen vagyonnak szentsége nincs, — hittagadás, öngyil-

telettel fogadták őket és együtt ajtatoskodtak. Kevésbé volt megközelíthető az ev. ref. vallásu magyarság. Egyetlen községet sem sikerült egészen vissztéríteni elhagyott ós valóságára. Pedig önfeláldozó apostolokban itt sem volt hiány, kivált a jezsuita-rend tagjai között. *Az is igaz, hogy sem a püspök, sem a káptalan még saját jobbágyaikat sem zaklatták nem katolikus vallásuk miatt.* Így a térítés csak lassan, családonként vagy éppen fejenként szaporította a katolikusok számát; annál gazdagabban a beköltözés, s Isten áldása gyanánt, a belső tevékenység.

Mikor gr. Forgách Pál, káptalani vikárius 1732-ben canonica visitatiót tart, a váradi püspökség nagy területén még csak tizenöt helyen nem volt plébánia, hanem csak lelkész. Ezek: Várad, Debreczen, Dioszeg, Székelyhid, Szent-Jobb, Micske, Élesd, Mező-Telegd, Szőlős, Belényes, Belfenyér, Gyula, Endröd, Szilágy-Somlyó, Kársztelek. De temploma a felének sem volt; az egyházi szerelvények a legszegényesebbek; a lelkészek a paraszt házakban vagy urasági udvarokban kegyelem kenyéren tengődtek.

Azok a régi, félkörives, átmeneti vagy csucsives izlésben épült szép egyházak, melyekről fentebb szóltunk, de a többi egyszerű falusi egyházak is a más vallásuak birtokában voltak és maradtak. A nagy Biharvármegyében csak egy kis templom, melynek elpusztult magyar falva nem népesült meg újra, a helyjői (ma ugynevezett hájói kápolna) került vissza a katolikusok birtokába; a régi Krasznavár-

kosság s a bűn minden neme uralja a szenvedélytől elvakított népet.

Menj fiam s töröld el az egész adót — szólott a király, mert míg a nép mulatott és imádkozott, vagy mikor fáradhatatlanul dolgozott, mindig reménylette, hogy terheit elviselni képes. De most ha már nem dolgozik, ha saját boldogulását csak a más megrontásával véli elérhetni, ha az idegen vagyont közprédának tekinti, — elvesztette hitét önmagában és az Istenben; nagyobb a baj, mint gondoltam, tehát a népet minden teher alól fel kell menteni, a nagyon jó lesz, ha ez is elég eszköznek bizonyul a nagyobb baj megelőzésére.

Minden jelenség azt mutatja, hogy a magyar nemzet a mesebeli második időszak utólját éli.

Volt idő, nem is olyan régen, mikor csakugyan boldog volt a magyar, — alig számba vehető munkával előállította igényei kielégítésének eszközeit, sőt, hogy úgy fejezzük ki magunkat, hegyen-völgyön vigság, lakadalom volt; s ime most éjjelt, nappalt egyé téve fárasztó munkában gőrryed, küzd s alig képes a mindennapi kenyér beszerzésére; a hit-élet meg éppen kihalóban volt.

A történelem lapjain nem sokat kell vissza felé forgatnunk, hogy elérjük az időt, a midőn pellengére állítottak a hitszegők s ma ünneplés tárgyát képezik a Chimai hercegné féle existenciái.

Hasábos necrológok jelennek meg az öngyilkosok elsratása felett. A bűntények szaporulását az éles csendőr szuronyok meggátolni képtelenek.

A hitfelekezet nélküliekké váltak száma napról napra szaporodik; a nép Istent, hazát feledve, reményvesztetten kezd nézni a bizonytalanság elé.

Hathatós segítségre van szüksége a népnek s ha nem is oszlattható el minden baj egészen, de könnyítve a nép terhén, eleje fog vétetni a borzalmasnak ígérkező harmadik időszak beáttának.

Adja Isten, hogy arról soha senki ne irhasson.

P. S.

Gr. Apponyi nejeinek kelengyéje.

Bizonyára kíváncsi a közönség női része arra, hogy milyen kosztümben vezette gr. Apponyi bájos aráját oltár elé, annál is inkább, mert a násznép nagy feltűnést keltett Bécsben magyar stílusú öltözékével.

Gróf Apponyi Albertné kelengyéje az ipargazi remeke, a melyen meglátszik, hogy a

nagyvilági hölgy mily választékos izléssel gondoskodott gazdag garde des robesjéről, valamint a fehérműről. Kiválik az öltözetek közül egy gyönyörű ruha fehér duchesseből, a melynek corsageja szegélyekkel van díszítve. Egy másik toalett anyaga halavány lila moirée, ezenkívül feltűnést fog kelteni egy fekete atlasz ruha, fehér csipkével díszítve, ugyanilyen széles övvel. Egy másik látogatási toalett moiréeből van, rózsaszín moussellinal díszítve, magas rózsaszín gallérral. Igen szép a sötétkék kosztüm sergeből vörös bársony betéttel. Ezenkívül több utcai ruha egészíti ki a garde des robes, a melynek minden darabja a legelőkelőbb stílt mutatja. Gyönyörű szép darabok továbbá két blouse, egyik corail moiréeből, ugyanilyen jabotval, fehér csipkével és keskeny corailbársony szalagokkal, a másik heliotrop crepe de chine hasonló selyem ujjakkal.

A fehérmű kelengye a maga gazdagságával valóságos tárháza a legfinomabb izlésű és kiviteli daraboknak. A fehérműt gyönyörű himzés, irish-, guipure és valenciennes-csipke díszíti. Az ágynemű pazarul van himezve, átört munka és valenciennes-betét látható rajta. A paplanok veloursból és selyemből valók, rózsaszínűek ez a menyasszony színe. A szervi-etek formája nem kvadrát, hanem francia módon hosszukás. A lábbeliek a menyasszonyi czipót kivéve, fekete színűek, zerge, vagy borjúbőrrel fűzővel, vagy gombbal, a házi-ékek pedig fekete zergebőrből vannak fényezéses cipkával. A kelengyébe. C. A. betű van himezve.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Márczius 4. Közigazgatási ülés a városházán, d. u. 3 órakor.
- > 10. Németh Sándor sajtópöre dr. Péchy Károly ellen.
 - > 11. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
 - > 14. A kerületi betegsegélyző-pénztár közgyűlése.
 - > 14. A bihari nemzeti kaszinó közgyűlése d. u. 4 órakor.
 - > 17. Katonai lóvásár Nagyváradon.
 - > 19. Megyei gyűlés, d. e. 9 órakor.
- Április 1—3. A fősorozás Nagyváradon.

megyében szintén csak egy, a szilágy-somlyai, és a régi Középszolnokvármegyében is csak egy, az ér-mindszenti.

A régi egyházakkal együtt veszték oda a százczereket érő, sőt megfizethetetlen művészeti becsű egyházi kincsek is: azok a kelyhek, monstranciák, gazdagon himzett, gyöngyökkel, drágakövekkel kirakott egyházi ruhák, festett miniaturekkel díszített antiphonálék, misekönyvek, amik nekünk is voltak és ilyeneket más, szerencsésebb egyházaknál kegyelettel és csodálattal szemlélünk. Köztük nem egyet, melyről tudjuk, hogy egykor a miénk volt. Nincs azokból egyetlenegy darabunk is, még székesegyházunkban sincs.

Harmincz évvel később, 1765-ben, mikor az első nyomtattott váradí Schematismus megjelenik, már kedvezőbb képet találunk egyházmegyénkről. Lelkészség 35 van; az áldozó papok száma, a szerzeteseken kívül, 44; növendék pap is van 20. S a lelkészségekben már csinos és szilárd egyházak emelkednek, ugyanmint Belényesen, Debráczenben, Micskén, Szent-Jobbon, Székelyhidon, Szőlőson stb.

Ugyanabban a Schematismusban az unio, a közös főpásztor okából fel vannak véve a görög katolikusok is. Ezeknek egyházi állapota az 1725-ikihez képest, szintén nagy haladást mutat. A lelkészségek száma 95, nyolcz esperesi kerületre osztva. s a váradí püspök vikáriusaképpen egy, saját szertartásukbeli felszentelt püspök kormányozza őket. Különben egy évtized mulva, 1777-ben, önálló püspökséggé alakult, magukkal vive, mint a szárnyára

eresztett leány, a váradí ős, anya-egyházmegye áldását, és hozományul Szent-László magyar király alapítványából a belényesi uodalmat.

Eközben gr. Forgách Pál püspök merész, de épp oly szép, mint egészséges terve: a Várad feletti magaslaton építendő monostor, megvalósult. A püspöki palota s a kanonoki lakok nagy része szintén felépült. Az új székesegyház 1780. június 25-ikén, Pünkösdt után VI-ik vasárnap nagy ünnepséggel felszenteltetett.

Ezzel a váradí püspökség újra alapításának nagy munkája be volt fejezve. Következett a fejlesztés nem kevésbé nehéz, de annál áldásosabb korszaka.

Nehéz volt mindjárt kezdetén is. II. József császár uralkodott s uralkodásának nyomasztó súlyát érezte a katolikus egyház. A váradí püspökség különösen. Várad püspökének biharvármegyei örökös főispánságát felfüggesztette s azóta püspökeink ez ős méltósága szünetel.

1801-ben I. Ferenc király a váradí székeskáptalan tagjait Szent-László király zománcos képével ékes melkeresztel díszítette fel »pro maiori fidelis populi aedificatione... et hac ratione alii quoque ad propagandum cultum divinum exstimulentur.»

1807-ben a székeskáptalan tiz stalluma a káptalani javadalom nagyobitása nélkül tizenhatra szaporította fel, melyből hat, ugynevezett stallum literariumnak jelöltetett ki, melyekre az egyházmegyebeli papokon kívül a budapesti királyi tudományegyetemen vagy egyáltalán a

Hamvazó-szerda.

Letelt az utolsó perc is, vége a vídamság és mulatság idejének. A munka, böjt önmegtagadás, a Megváltó kinszenvedése emlékezetének szentelt idő veszi kezdetét. Azok, akik tegnap még mindent feledve a világ örömei élvezetének adták át magukat, ma megalázódott, magába szállt lélekkel sietnek az Istenházába, hol hamut hint fejükre a pap és arra figyelmezteti őket, hogy amiért annyit küzdünk és áldozunk, vagyon, kincs, hirnév, rang, dicsőség, egyszóval e világnak minden java mulandó, magunk porból letünk és porrá leszünk ismét. Csak lelünk az ami örök életre van teremtve, itt az ideje, hogy annak boldogságán munkálkodjunk.

Hamvazó-szerda napján városunk összes kath. templomaiban szent-mise lesz, melyet a hamuszentelési és hamvazási szertartás fog megelőzni.

* **Nagybójtai szent beszédek.** A nagybójt folyamán a plébánia templomokban a szokott napokon fognak a böjt predikációk megtartani. A várad-olaszi plébánia templomban ma és a böjt tartama alatt minden szerdán délután *Léky* Kornél segédlelkész, — a *Várad-velencei* templomban minden csütörtökön délután *Gabriely* Lajos plébános, a *Szent-László* templomban pedig minden pénteken délután *Pálffy* Béla segédlelkész tart nagybójtai szónoklatot. Mind három templomban délután 3 órakor kezdődnek a szent beszédek.

* **A kath. kör választmányi ülése.** A kath. kör választmánya ma este 6 órakor ülést tart.

* **Uj nemes.** A király *Prenninger* Tivadar őrnagynak és törvényes utódainak a magyar nemességet a »pereszlyenyi« előnévvel díjmentesen adományozta.

* **A törvényhatóságok a kvóta ellen.** Hevesmegye ismeretes felirata a quota felemelése ellen, sorba járja az ország összes törvényhatóságait s egyértelműleg mindannyi az emelés ellen nyilatkozik. Legujabban Fejérvármegye határozta el, hogy a Hevesmegye feliratához hasonló szellemben feliratot intéz a

tudomány s irodalmi működő érdemes más egyházi férfiak is kinevezhetők s kinevezetnek hogy — mint a király Ő felsége nevében kelt helytartó-tanácsi intézkedés mondja — »in Capitulo hoc, iuxta altissimam intentionem, alii quoque, praeter gremiales sacerdotes dioecesanos, in Regia Universitate Scientiarum Pestinensi ac secus de Re Literaria bene meriti vir ecclesiastici suam consequi valeant promotionem.»

1803-ban, amikor Szent-László király ős püspökségét az a ritka kitüntetés érte, hogy főpásztor. dr. Schluch Lőrincz az egyházszent bitorával díszítetett fel: ő szentsége XIII. Leo pápa e rendkívüli esemény emlékére, de a kitüntetett főpásztor díszének emelése végett is, a székeskáptalan tagjait a cappa maior viselésére jogosította fel.

Különben, hogy kiknek imája, lelkesedése, munkássága, milliókra menő áldozathozatala fejlesztette tovább Szent-László király váradí püspökségét? s hová fejlődött az e mai napig? arról jelen Schematismus számol be részletesen, mely nemzetünk honfoglalásának ezredik-, dicsőséges alapító királyunk, Szent-László halálának pedig nyolczszázadik évfordulóján jelenik meg, hogy lerójuk hálánk adóját szenteink, jótéveink, nagyjaink és jeleseink iránt s átadjuk áldott emlékeket az utódok kegyeletének is.

Retribuere dignara Domine omnibus nobis beneficientibus!

* **A görög ruha.** Az új-görög ról van szó amely átkar alakulni ó-görögge. Az atheni asszonyok határozották el a reformot. Eddig albán ruhában jártak ők is, a férfiak is. A férfiak szoknyában, a nők nadrágban. A hősök olyanok voltak, mint a rákospalotai asszonyok, mikor tíz alszoknyát kötnek a szoknya alá. Ezután másképp lesz, ha tudniillik az atheni asszonyok reformterve sikerül. Levetik az albán ruhát és az ó-görögbe bujnak. Agrinionban ülést tartottak, amelyben ezt egyhangulag elhatározták. Az új női ruha nemcsak szép, hanem hasznos is. Tudniillik olcsó. Csak a redő a dísz. Ez pedig nem drága fényűzés. Egy kis művészi izlés kell hozzá és néhány szalag és tű. Az agrinioni gyűlés, ugy látszik, az egyetlen okos dolog, amelyet a görögök manapság csinálhatnak.

* **A vasuton.** A kalauz bejön a jegyekért: Jancsika, a ki anyja térdén ül kérdi a matól:

Moszt tell mondani hogy esat tétéves vagyot?

* **Nagy aranybányák Szibériában.** A Bogdanovics és Leniakini által Kamesatka felkutatása céljából szervezett expedíció Vladivostokból jelenti, hogy a Chumikan és Ayan közti területen óriási kiterjedésű arany bányákat fedezett fel, melyekben nagy mennyiségű nyers arany rejtőzik. Az arany minőségét megvizsgáltatták és Lüders Richárd görlltzi szabadalmi és fémjelzési hivatala a legkiválóbb minőségűnek nyilvánította a tizenegy különböző helyen vulkanikus kőzetek közt talált aranyat. Újabb megerősítése és bizonyítéka ez annak a feltevésnek, hogy a néptelen és zord éghajlatu Szibéria földrétegeiben még tömredék sok ásvány és kincs rejtőzik. A monda és hagyomány különben is az Ural vidékéről származtatta az ezüstöt és aranyat s Európában tényleg Oroszországnak vannak leggazdagabb ezüstitányái.

* **Fizetéképtelen kereskedő.** Schossberger Ede nagyvárad, Zöldfa-utcai ruha-kereskedő fizetéképtelenné lett.

* **Gyanus elárúsító.** Moskovitz Czili cseléd elhelyező intézetében van alkalmazva Nagy Eszter, mint közvetítő nő. Tegnap két ezüst kés pallót árusított az utcán s Cz. J. fiatal embernek feltűnt, hogy egy ilyen szegény nő ezüst tárgyakat árult s feljelentette a rendőrségnél. Elfogták és eleinte tagadt, majd azt mondta, hogy egy urnától kapta, de mindezek valótlanoknak bizonyultak. A rendőrség kéri az esetleges tulajdonost, hogy jelentkezze e tárgyakért.

* **Ajándék.** Tolvaj: Aranyórát van? No né? Hol szerezted?

Betörő: Ajándékba adta nalaki.

Tolvaj: Erősen védekezett?

* **Verekedés.** Fodor Juon tegnap véresen ment fel a rendőrséghez és panaszt emelt Faragó Sándor ellen, ki őt egy bottal anyyira megütölte, hogy egészen elborította a vér. Az intézkedés a rendőrség részéről megtétetett.

* **Ritka szerencsében** részesült D. Julia szegény özvegy asszony. Ezen asszony a bank-egyesületi váltóüzletben (Budapest, V., Fűrdő-utca 1.) a 35157. számú részletiv alapján havi részletfizetésre megvette a 2951. sorozatu és 9. számú bécsvárosi sorsjegyet és azt már át is vette. E hó 26-án a fent említett banküzletbe jött a sorsjegyhuzási jegyzékek átvizsgálása céljából. Ki írhatja le meglepetését, midőn tudtára adták, hogy ezen sorsjegye már 1895. november hó 2-án 200.000 frtot nyert. A szerencsés nyerő a nyerevény összegét mindjárt fel is vette.

Nekrológ.

A mindnyájunk által kedvelt farsang az éjjel végelgyengülésben kimult.

A cigányok gyászfátyolt kötöttek a nagybögőre jelöl annak, hogy ezután szomorú lesz az életük s csak cseppenni fog részükre ami eddig bőven csordult — a pénz.

Tegnap még szabad volt a vásár s ma már

bűnbánás napja van, elmúlt a zene s csak egy-két kedves emlékben élnek egy hosszú, kellemesen eltöltött farsangi időszak eseményei.

Szép és hosszú farsang volt az idei, telve fiatalok ábránddal, költészettel és eljegyzésekkel. Annál fájóbb szívvel bucsuznak el tőle s kezünk reszket, mikor koporsójára lökjük kegyeletből ezt az utolsó göröggyöt.

Kimult biz szegény s ki tudja, lesz e egyhamar ilyen érdeműs farsang, melyen minden bál kitűnően sikerült. A jókedvnek valóságos időszaka volt, mulatott mindenki s nem fogja feledni senki.

A báli tudósító szívét sem győtri többé a kétségbeesés, amiért hiányos volt a névsor, sutba dobja azokat a villogó díszítő jelzőket, melyekkel minduntalan ügye akadt. Ezek közül, felidézünk néhányat, mert hiszen az emlék, ideiglenesen enyhítő balzsamot csepegtet a szívekre. Ime a legáltalánosabbak: pompás, kitűnő, elragadó. »Remek siker, fésztelen jókedv, bámulatos fény.« — »A terem hasonlított egy tündérligethez.« Ugy csillogtak a teremben a hölgyek, mintha aranyba foglalt drága kővek lennének stb. stb.

És ezek mind elmúltak s ma már csak a száraz kifejezésekkel dolgoznak a riporterek.

A farsang statisztikája különben a következő: Nagyobb bálakat és estélyeket tartottak: **a juristák, katona tiszték, jogászok, a nőegyletek, hírlapírók,** továbbá **a kath. kör, a kereskedelmi csarnok, réli népkör, postások** stb.

Összesen 24 nagyobb estély, bál és hangverseny tartatott, melynek eredménye a következő: 3000 bálzó lány közül menyasszony lett 1000, férjhez ment 100. Elveszett szívét több mint 2000 lány s rengeteg férfi siratja.

Ime e statisztika, mely hajszálnyi pontossággal állított össze, csupán egyre nem terjeszthetjük ki figyelmünket és ez a házi mulatságok statisztikája.

A szélrózsa minden irányában szétküldött detektívjeink sem tudták azokat pontosan összeírni s rengeteg ezerről tesznek mégis említést.

Ezekből látható, hogy bizony van mit sajnálni a fiatalságnak e nagy halotton, kinek egyedüli törekvése volt házasságokat kötni s mulattatni a közönséget fáradhatatlanul.

A multság birodalmának uralkodója herceg *Carneval* számüzelett. A koronáját képező csörgős sipka ezer darabra tépett s ma már tul van a határon e népszerű herceg s nehéz száműzetésében, egy légió szép nő piros ajkairól elszálló sóhajlás követi a bujdosót s lesz még idő, amikor ismét kegyelmet kap azért a vétkéért, hogy tulparazul bánt a multságokkal.

Multság rovatunkat pedig, mely oly népszerű volt a nagy közönség előtt, — bezárjuk a gyász és e esapás jelöl, szálljon magába minden ember s ne felejtse a mulat, de gondoljon a jövőre.

Vigasztalásul csak annyit mondhatunk, — hogy a farsang feltámad s *Carneval* is kegyelmet kap.

Zérus.

IRODALOM.

Rádl Ödön vádbeszéde.

Az a hatalmas vádbeszéd, melyet a mi országos híru kriminalistánk Rádl Ödön nagyvárad ügyvéd Szentmarjai Dezső marosvásárhelyi kir. törvényszéki elnök képviselőjében Pálffy Mihály ügyvéd s a m.-vásárhelyi »Közérdek« című hírlap, szerkesztője ellen indított sajtóperben a kolozsvári esküdtszék előtt f. évi február 24-én tartott, most nyomtatásban is megjelent a Láng József nyomdájában. A rendkívül erőteljes nyelvű beszéd, mely a francia barreau halhatatlan ügyvédjé-

nek: Bryernek stílusára emlékeztet, s kinek Rádl némi tekintetben magyar hasonmása s követője számos moral filosofikus értekezésnek is beillő helyel van tele. Erősen szatirikus hangon ostromozza helyenkint a mai társadalmi állapotokat és biztos kézzel bonczolgatja s fejtegeti az emberi gonoszság létokait s karakterisztikonjait. Nemcsak a bünszerek iránt érdeklődő fogja nagy élvezettel olvasni e kitűnő beszédet, melyet különösen az ügyvédi nemzedék fiatal tagjainak ajánlunk figyelmébe, hanem mindazok, kik a Rádl minden művében élvezni tudják az ő sajátos fordulatait, a szíve és esze egyaránt apelláló érveit és beszédeiben igen ügyessen felhasznált és közbevegyített nagy szellemeknek igézeteit és mondásait különösen az ő törvényszéki beszédett valóságos iroalmi eseményévé teszik.

— **Az Oktató Népkönyvtár 4-ik, februári** füzete megjelent és két iven át hozza *Stolcz A.* Halál-patikája című művét *Zalavári* jeles fordításában. Egy iv *Egyháztörténelem, Szt-Tamás* vértanu halála. A lateráni zsinatok. A harmadik kereszties hadjárat. A negyedik kereszties hadjárat. A Szt-Ferencz rendjének alapítása. Szent Ferencz megnyeri rendjének megerősítését. A Szent-Domónkos rend alapítása. — **Mozaiik.** Mezőőrök alkalmazására való kötelezettség. Tudnivalók a ház és udvar közül. A mezőn stb Adomák. A népies nyelven megírt folyóirat megjelenik havonként. Egész évre 2 frt. Megrendelhető: *Pozsony, Ferencziesik.*

— A „**Jó Pásztor**“ egyházsónoklati folyóirat 5-ik áprilisi füzete a következő gazdag tartalommal megjelent. — Vasárnap délutáni sz. tanítások, bőjt 5-ik vasárnapra, nagypéntekre. — Hamvazóra. — Sz. tanítás a kántor bőjtről. — Bőjt I. vas. Kudlik Jánostól. — Bőjt II. vas. Sooty Gyulától. — Zászlószentelésre. Irta: Blazsejovszky Ferencz. — Sz. József napra. Irta: Totola Lajos. — Bőjt III. vas. — Sz. Benedek napra. Várkonyi Klarusztól. — Gyümölcsoltó B. Assonyra. — Bőjt IV. vas. Irta: Paulovich Károly. — Fekete vasárnapra. Irta: Szemző János. — Virágvasárnapra. Irta: Kudlik János. A folyóirat egész évre 4 frt. Megrendelhető Pozsony, Ferencziesik-tere 1 szám.

MULATSÁG.

A kath. kör tegnapi táncestélye.

Lapunk tegnapi számához mellékelt »*Carneval*« című alkalmi lapban közöltük az azon jelenlevő hölgykisasszonyok névsorát. Mivel azonban az idő rövidsége miatt a névsort csak hiányosan közölhetjük, most kiegészítésül mi közöljük a következők neveit is. Egyben megemlítjük, hogy a kitűnően sikerült multság a kör könyvtára javára mintegy 100 frtot jövedelmezett.

A s s z o n y o k: Imrik Péterné, Sebestyén Lajosné, Mezey Vilma, Szombathely Istvánné, Beczkay Arturné, Lobotka Istvánné, Karger Sándorné, Voszka Ferenczné, Kurcz Ignáczné, Számborovszky Rezsóné, Büszörményi Gézané, Nagy Lajosné, Ujházy Antalné, Eizele Istvánné, Liptai Lászlóné, Tóth Zsigmondé, Novák Józsefné, Germán Károlyné, Özv. Zicher Antalné, Anlauf Jánosné, Német Sándorné, Beleznay Antalné, Papp Imréné, Veljázsky Gyuláné, Földessy Károlyné, Réz Mihályné, Tóth Józsefné, Cseresznyés Albertné, Balog Viktorné, Éberl Kálmánné, Soltész Józsefné, Gázi Györgyné, Hödl Károlyné, Irsa Jozifné, Békési Jánosné, Vonce Zsigmondné. Özv. Julier Vilmosné.

L e á n y o k: Géczy Irén, Karger Rózsika, Seffer nővérek, Kurcz nővérek, Voszka Gizela, Eizele nővérek, Metzinger Jolán, Andriská nővérek, Szombathy Jolán, Sebestyén Edith, Balogh Irén, Deák Margitka, Soltész nővérek, Szokoli Margaréta, Stark Róza, Hödl nővérek, Serényi Vilma.

A margitai katolikusok mulatsága. A margitai róm. kath. egyháztanács által, f. évi február hó 28-án iskolája javára tartott táncvigalom úgy szellemi, mint anyagi tekintetben fényesen sikerült, a mely első sorban Henger Viktor alelnök fáradhatatlan ügybuzgalmának köszönhető, ki mindent elkövetett, hogy egyházának javát előmozdítsa.

Az első négyest negyven pár tánczolta.
Jelen voltak:

A s s z o n y o k: Illés Józsefné, Illés Györgyné, Szvoboda Ferenczné, Ákom Gézáne, Szarvadi Józsefné, Sipeczki Gyuláné, Rigájer Józsefné, Tótfalusi Dánielné, Ungvári Józsefné; Baróti Józsefné, Pichelmayer Ferenczné, Hintalan Ignáczné, Rác Józsefné, Szoták Józsefné, Fengerődi Józsefné, Pogány Sándorné, Fremda Sámuelné, Miron Mihályné (Széplak), Jancsó Béláné, Bereghy Ferenczné, Henger Viktorné, Polák Jánosné, Szongoth Endréné, Ungvári Jánosné, Besenszky Dánielné, Nyisztor Lajosné, ifj. Mángel Jánosné, Mángel Józsefné, Fedl Péterné, ifj. Illés Józsefné.

L e á n y o k: Hintalan Mariska, Szvoboda Hermin, Szarvadi Gizella, Illés Róza, Illés Erzs, Nagy Viktória, Bajdik Eszter, Árvai Róza, Pichelmayer Róza, Szoták Juliska, Fogarasi Gizella, Izsák Ilona, Miron Teréz, Pogány Viktória, Mirva Kata, Ungvári Erzs, Besenszky Anna, Szongoth Lujza, Polák Irén, Ungai Emma.

Igazságszolgáltatás.

Eladta a lefoglalt ökröket. Weisz Samu és Weisz Márton ellen a biharmegyei takarékpénztár kielégítési végrehajtást kért. Le is foglaltak 8 ökröt, azonban a tulajdonosok a lefoglalás daczára eladták. Ezért kerültek sikasztással vádolva a törvényszék elé. A tegnapi tartott végtárgyalás alkalmával, Hegyesi Márton kitűnő védbeszéde után a törvényszék vádlottakat a vád alól felmentette, azzal indokolván a felmentő ítéletet, hogy sikasztás csak akkor forogna fenn az esetről, ha a lefoglalt tárgyak, az árverés alkalmával nem lettek volna meg.

Gyujtogatás. Czika Mihály, 16 krajczár értékű pálinkán összeveszett Mangra Mitruval. Verekedtek, melyben Czika huzta a rövidebbet és ezért bosszúból felgyujtotta a házát. A tett kiderült s az ügyesség vád alá helyezte a gyujtogatót. Tegnapi tartotta meg ez ügyben a nagyváradi kir. törvényszék a végtárgyalást, melyben Czikát gyujtogatás büntetésében vétkesnek mondta ki és 3 évi fegyházra ítélte.

REGENY-CSARNOK.

Rab-szerelem.

Francia regény.

13.

Volt elég kergetni valója. A vízi legyek s az éles csupu szunyogok még szemtelenebbé téve a fullasztó hőség által, egy hangu zümmögéssel röpködtek körül az alvót s makacsul igyekeztek a fiatal leánynak majd karjaira majd nyakára majd kihevült biba piros arcán reaszállani. Griotte némán szemlélte az előtte fekvő gyönyörű leányt s álmodozásba merülve nézett rá.

Körös körül néma csend honolt a mélységes erdőben mely hatalmas sugár fáival mintegy oltalmába vette őket csak néhány sárga rigó füttye s kakukkszó hallatszott.

Az ér partjain nyíló sárga hosszuszáru virágok a szél fuvalmára lassan bólingattak fejeikkel még a bimbó könnyű szirmai lehulltak a vízbe mely tovasodorta annak könnyű kelyheit.

A patak álomba ringatóan csobogott odább s vig csörgedezése mintegy megelevenítette természetét is és sietve futott a fák közti sziklás mederben közbe-közbe egy hatalmas sziklával birkózván meg, mely útját állta. — A vadgalambok szünet nélkül turbékolták szerelmes dalaikat a távolban. A nap heve által

megvörösödött legyező alaku páfránylevelek olyan átható illatot terjesztettek szét a levegőben mint valami erős illatszert, a rekettyebokrok ide-oda hajtogatták fekete ágait s aranyos virágaikat: a sűrű bokrok közül egy-egy tarka pillangó szállott elő leszállva valamelyik vízi neplejtsre majd hirtelen újra felrepülve a magas égbolt felé hamar a tüzes nap sugárainak heve a fák hűs lombátora által felfogva meghűlve érkezett le a pázsitos földre.

Néhány óra telt így el. Végre Norine mozgatni kezdé harangvirágokkal tele hult fejét, kiterjeszté karjait, egyet nyújtózott s elmosolyogva magát lassan nyitá fel hosszú szempillák által beárnyékolta szemét.

Felébredt, mondá Griotte halk hangon.

Oh már régóta nem alszom . . . csak magát kémelem.

Miért nem mondta ezt meg?

Miért? hát mert magát is megzavartam volna ábrándozásaiban s különben is nekem nagy gyönyörűséget, okozott volna az által, hogy mellettem állt s vigyázott reám s evvel engem nagyon lekötöztetett.

Igazán? kérdé Griotte fülig elpirulva.

Igen, hiszen olyan jó szemmel nézett reám s nagyon tetszett nekem, hogy mozdulatlanul maradjak s tovább szenderegjek, mert éreztem, hogy biztonságban vagyok a maga oldala mellett. Magától nem félek, nem úgy mint Champenvistól, ki olyan volt mint egy dörmögő medve.

Champenvis?

Igen, Champenois, az atyám segédje, ki olyan kiállhatatlan s mindig a nyakamon van s bárhová menjek is, mindenüvé követ s üldöz. Nem bírom ezt az embert szívelni. Olyan kiállhatatlan igen kiállhatatlan s majdnem sirva fakadt.

Hol van most Champenois? kérdé Griotte vigasztalo hangon.

Két hétre szabadságot kapott s így már nem sokára vissza fogjönni. Bár csak ne jönne vissza sohasem. Tudom hogy én soha se gyászolnám meg . . . De az apám nagyon szereti mert jó munkás ügyesen és sokat dolgozik. Ah mi lesz velem ha ez az ember újra visszajön mihozzánk.

Griotte-nak szívében egyszerre kimondhatlan gyűlölet támadt Campenois iránt bár még soha életében sem látta de a Norine iránt lassan kifejlődött szerelem érzete meggyűlöltette vele ezt az embert ki annak a leánynak bánatot okoz ki neki oly kedves s ha a régi segéd hirtelen ott termett volna előtte képes lett volna habozás nélkül megfojtani. A régi rab újra kitört belőle és sápadtan tördelé kezeit nem a dühében. Véghetetlen keserűség töltötte el. Szerette volna ez embertől megszabadítani Norinet mindörökké, ki nemsokára visszatérendő volt a műhelyben hogy elrontson mindent.

(Folyt köv.)

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyvárad a.r.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ²² d. u., 11 ³⁰ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁰ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²² reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²⁰ d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁰ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁰ reggel, személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ²⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ²⁰ d. e., 4 ³⁰ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskő* felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁹ d. u.	Vaskő-Belényes* felé vegyesvonat 11 ⁰² d. e. 9 ¹⁵ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ósi-Köt-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ³⁰ d. u.	Gyoma-Köt-Ósi felé vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

* Ezen vonatokkal lehet a Félix-fürdőbe és vissza közlekedni.

TAVIRATOK.

A krétai helyzet.

A válság a sokat dult szigeten vége felé közeledik. Óriási erőfeszítés árán sikerült végre az európai konziliumnak a láz vehemenciáját és erejét leküzdeni. Az igaz, hogy erőszakos orvosszerekhez kellett folyamodnia, de a »furor graccus és mohamedanus« kezd alább hagyni. Egyébiránt a hatalmaknak a fegyverszünetet elrendelő ultimátumát e pillanatig még nem kézbesítették a hadviselő feleknek, s ebből magyarázhatók azok az apróbb összetűzések, melyek a görögök és törökök közt mintegy a függöny legördülése előtt lejátszódnak.

Ma vett telegrammjaink a következők:

Mi történik Krétában?

Kanea, márczius 2. (Saj. tud. táv.) A mohamedánok között nagy forrongás észlelhető. A városban a bégek vezérlete alatt csoportokba verődik a mohamedán lakosság. A felkelők rendes görög csapatokkal egyesülve megtámadták Stevarost és ágyukkal bombázták. A kormányzó tegnap két óra hosszat tanácskozott a francia missió épületében Nikeforos orthodox püspökkel, hogy kieszközölje a Vassos táborában levő török foglyok szabadon bocsájtását.

Kanea, márczius 2. (Saj. tud. táv.) A bejek ismét felkeresték Tevfrik basa katona kormányzót az iránti kérelmükkel, eszközölje ki nekik írásbeli uton a szultántól az oltalmat a Kandanóban körülrzárt mohamedán családok érdekében. Tevfrik basa erre azt válaszolta, hogy a szultán, tekintettel arra a tilalomra, hogy a szigeten csapatoknak kikötni nem szabad, nem tehet ez óhajnak eleget. Jól teszik — ugymond — ha inkább Európába vetik reményüket és bevárják a hatalmaknak a konzulok kérvényére adandó válaszát.

Athén, márczius 2. (Saj. tudós táv.) Egy ideérkezett hivatalos jelentés szerint Kandano, melynek falai közé 3000 mohamedán volt beszorulva, ma a keresztények kezeibe került. Reinecke görög tengerészparancsnokot ma egészségi okokból visszahívták. Utóda Sakturis tengerészkapitány lesz. A hatalmak együttes jegyzékébe e pillanatig még nem érkezett ide-

A görög kamara ülése.

Athén, márczius 2. (Saját tud. táv.) A kamara mai ülésére nagy számban jöttek össze a képviselők.

Dellyanis miniszterelnök kijelenti, hogy az Akrotiri-nél előfordult bombázást a törökök provokálták, a keresztények sohasem lépték át a semlegességi zónát.

Lewidis tengerész-miniszter közli a nagyhatalmak által a görög tengernagyhoz küldött átiratot, mely az erődített helyek bombázását, élelmiszerek és csapatok partraszállását. Vassos előnyulását a szigeten eltölti, különben az egyesült flotta erőszakhoz nyul. (Nagy nyugtalan-ság és láрма.)

Stais képviselő a kamara felfüggesz-

tését sürgeti. Többen hevesen támadják a kormányt ecsetelve a krétai vérontásokat, sokan a hatalmak bombáinak szilánkjait mutatják be az ülésen.

Lewidis kijelenti, hogy Vassos rendeletet kapott a török csapatok kikötésének megakadályozására. Dellyanis heves szavakban itéli el a nagyhatalmak brutális fellépését a görögök ellen. Azt mondja, hogy a népjog értelmében nincs helye a hatalmak ostromzárának. A görög kormány óvást emel, a bombázás ellen a hatalmaknál. *»Mi csak egy kicsiny nép vagyunk — úgymond és e fellépést meggátolni nem tudjuk, de a nagy népek méltatlankodásával protestálunk ilyen eljárás ellen. Tudjuk, hogy e részben a nagyobb nemzetek is mivelünk éreznek.«* A miniszterelnök lelkesen megéljenzett beszéde végén felveti a bizalmi kérdést. A kamara erre tulnyomó többséggel bizalmat szavaz Dellyanisnak.

A király a külföldön,

Verona, márcz. 2. (Saját tud. táv.) Ferencz József magyar király tegnap éjjel ideérkezett. A pályaudvaron a hatóságok fejei fogadására megjelentek. A fogadás azonban tekintettel arra, hogy a Felsőség lepihent, elmaradt.

Sándor király Szófiában.

Szófia, márczius 2. (Saját tud. táv.) A látogatóba érkezett szerb király tiszteletére ma nagy diszebed volt, melyen Ferdinánd fejedelem hosszabb köszöntőt mondott bolgár nyelven fejedelmi vendégére. Köszöni a szerb király szives látogatását, melyet a bolgár nép is nagy örömmel fogad, mint bizonyágát annak a testvéri egyetértésnek, mely ezen egy valláson levő két rokon népet összefűzi. A szerb király megjelenése annak kifejezéseül tekinthető, hogy a két nemzet közös czélok felé halad. Poharát Sándor király dicsősége és áldásos uralkodására emeli. Sándor király lelkes szavakban válaszolt a bolgár fejedelem szavaira. A város fényesen ki van világítva.

Magyar panama.

Budapest, márcz. 2. (Saj. tud. táv.) A százezer forintos kiállítási jegyberlet ügyében, Balonyi kir. vizsgálósíró, ma kihallgatta Spitzert, aki megnevezte Morzsányi képviselőt, mint aki közbenjárt a berlet kieszközléséért és hatvanezer forintot kötött ki magának, melyből már meg is kapott huszezer forintot. Arról semmit sem tud, hogy magasbb államhivatalnokról is szó volt.

Morzsányi ma haza érkezett Abbáziából és úgy adja elő a dolgot, hogy ő Vörös László államtitkárnál járt és Vörös azt mondta: »nekem mindegy akár ki kapja meg a berletet csak lefizessen egymillió háromszázezer forintot.

Később Berl vállalkozó Morzsányinak azt mondta: »doktor ur ne csináljon Spitzer érdekében nehézségeket. Én gomblyuk fájdalomban szenvedek, s Ausztriában már sok ezer forintot áldoztam egy rendjelért mégsem nyerhetem. Szeretnék most Magyarországon egy kitüntést nyerni.«

Végül kijelenti, hogy a felek neki

ügyvédi honorárium fejében 40,000 forintot ígértek, de még semmit sem kapott,

Korotnai ügye a kir. táblán.

Budapest, márczius 2. (Saj. tud. táv.) A Korotnai-féle halott rablási ügyet ma tárgyalta a királyi táblán. Ítélet azonban csak holnap várható.

KÖZGAZDASÁG.

A Sebes-Körözs társulat közgyűlése.

A Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat f. évi márczius hó 2-án választmányi és rendes közgyűlést tartott, amelyen jelen voltak: Gróf Csáky Lajos társ. elnök: Orley Kálmán társ. alelnök, Gallacz János kir. és műszaki tanácsos, kerületi felügyelő, Steincker Gábor kir. főmérnök, miniszteri megbízott, — Hegedűs Mihály, Hoffmann Mihály, Dr. Fazekas Imre, Jelencsik István, Madary István, Lakatos Antal, Sechvartz Ferencz, Mártonffy Gyula, Tokaj Elek, Schwartz Ábrahám, Tardó Lajos, Kiss Mihály, Nagy P. István, Parag Lajos, Szabó János, Kovács Gyula, Godán Ambrus, Dr. Hajduska Emil, Dr. Papp József, Dr. Berkovits Ferencz, Weiszlovics Gyula, Schwartz Bertalan, Frankó Endre, Kovács Béla, Fleischer Miksa, Kiss György és Csánky Béla társulati tagok, továbbá Pekanovits Imre társ. igazgató főmérnök, Tabéry Ármán társ. szakaszmérnök, Ficzek Lajos társ. pénztárnok és Katona Bálint társ. nyilvántartó.

A gyűlés tárgysorozatául felvett tárgyak közül tudomásul vették első sorban a földm. m. kir. miniszternek a társulat 1897. évi költségvetését jóváhagyó miniszteri rendeletét. Ugyiszintén tudomásul vették az ártéri területnek az ármentesítés következtében beállott értékelkedés szerinti kataszteri osztályozása tekintetében kiadott miniszteri rendeletet is. A belvizrendezési költségnek az összes árterület által leendő haszonaránylagos viselése — a kiadott miniszteri rendeletnek megfelelőleg — elfogadtattott.

A »Nagyfoki« zsilip megerősítésére nézve kiadott miniszteri rendelet értelmében elkészített s bemutatott tervezet elfogadtattott és jóváhagyás végett a földm. miniszterhez felterjesztetni rendeltetett.

A Holt-Sebes-Körös torkolatán tervezett szivattyúra vonatkozólag kimondták, hogy a szivattyú mielőbbi kiépítése iránt szükséges intézkedések megteendők, a végből a tervezet beadására felhívandók lesznek mindazon elsőrendű czégek, amelyek szivattyú építéssel foglalkoznak.

A társulat mai viszonyaihoz mérten átdolgozott gátvédelmi, valamint az ujonnan készített s szintén bemutatott zsilipkezelési szabályzat elfogadtatván és megerősített végett a földm. miniszterhez felterjesztetni rendeltetett.

A »Fekete-Körösi felfogó csatorna« építésének előhaladásáról meggyőződést szerzendő a közgyűlés egy 3 tagú bizottságot küldött, mely bizottságnak a legközelebb tartandó választmányi üléshez beaeandó jelentése alapján fog intézkedés tétetni az 50000 frt kiutalványozása iránt.

A Sebes-Körös folyó jobbparti töltéseknek vasútépítés czéljára leendő átengedése tárgyában hosszas és beható eszmecsere után szavazattöbbséggel kimondatott, hogy a társulat szabadrendelkezési és tulajdonjogának épségben tartása mellett elvileg hajlandó a vasutnak a védgátakon való telepítéséhez hozzájárulni. Egyben kimondták, hogy a töltéseknek vasútépítésre való átengedése nézve a közgyűlés által ezuttal megállapított pontozatok — mint a társulat végső határozata — a városépítő vállalkozóval közöltessenek.

Az »Ártérnyilvántartói állásra — a pályázat mellőzésével — Katona Bálint volt társulati irodatiszt egyhangulag megválasztott.

A társulat múlt évi számadásának megvizsgálásáról beadott számvizsgálói jelentés, — mely szerint a számadás helyesen vezetett és helyesen okmányoltnak találtatott, — helyeslő tudomásul vétetett, a pénztári maradványként mutatkozó 178311 forint 39 kr. pedig a folyó évi számadásra bevételre utalványozta-

tott, egyuttal a számadás bevételi és kiadási tételeit az előiránnyal összehasonlító kimutató a pénztári napló kivonatával a földm. miniszterhez felterjesztetni rendeltetett.

A társulat múlt évi működését részletesen felölélő jelentés helyeslőleg tudomásul vétetett, a jelentés szerint a védgátaknak teljes méretre való kiegészítése czéljából beépített 136851 m.² föld, 21199 frt 21 kr. költséggel, a b.-bőszörményi híd felett és a körösszegi híd alatt új partvédelmi épített 3479 frt költséggel, kisvizmeder rendezési párhuzamos művek 510 fmtr hosszban, ezzel kapcsolatosan épített 66 drb jászlas iszapoló, összesen 2350 fmtr hosszban 1501 frt 70 kr. költséggel, a Sebes-Körös társulathoz tartozó Berettyó-balparti gáttestben lévő 5 vascsőzilip, a mentett oldalon toló-záró vaskapukkal látottat el.

A jobboldali belvizcsatornák kiépítették az 1896. évben: a Kutason 10000 fmtr hosszban, a Csente csatorna 2000 fmtr hosszban, a Szakáli-ér csatorna 11000 fmtr hosszban, a Határcsatorna 2100 fmtr hosszban, a Bozsodi meder árkolás 11000 fmtr hosszban, — ezenkívül építették a Kutason 5 csőzilip és 2 fahid, a Csente csatornán 2 fahid, a Szakáli éren szintén 2 fahid, amelyek közt kettő 2 járatu, négy pedig 1 járatu. Ez évben építették a »Sassi« és »Pénzes« órház is, mindkettő tiszti szobával ellátva.

A balparton lévő Holt-Sebes-Körös medrén tervezett »bukógátak« közül a két legelső elkészítették, míg a többihez szükséges építési anyag a helyszínére szállítottatott.

Okány község határában a Holt-Sebes-Körös jobbpartján építették 2000 fmtr hosszú védtöltést.

A jelentésből kitünőleg a műszaki ártér fejlesztési munkát is örvendetesen előhaladtott, — ugyanis az ártér fejlesztő 11-es bizottság több ízben tartott üléseiben véglegesen megállapította az ármentesítési teherviselés módzatait és osztályait, a melynek alapján a megszaporított személyzettel elkészítették az osztályozási munkát, és megtették az előkészületek a kölcsöntörlesztési járulékoknak már az 1897 évre ártérfejlesztés alapján való ideiglenes kivethetéséhez, — e tekintetben felterjesztés intéztetett a földm. miniszterhez, amely azonban ezideig nem nyert elintéztést.

Terménytőzsde.

Budapest, márcz. 2.	
B u z a	őszre, bácskai 5.75
	» őszre, északi 7.66
	» október-novemberre, bácskai 7.39
	» okt.-nov.-re északi 7.86
R o z s	őszre bácskai 10.95
	» őszre, északi 6.47
T e n g e r i,	okt.-nov.-re, bácskai 3.57
	» okt.-nov.-re, északi 3.80
R e p c z e	október-novemberre, bácskai 3.82
	» okt.-nov.-re, északi 11.00

Bécs, márcz. 2.

B u z a	tiszai 8.70—0.—
	» bányási 8.25—0.—
	» bácskai 8.34—0.—
	» szokványáru őszre 0.—0.—
B u z a	szokványáru tavaszra 7.10—0.—
R o z s	tiszavidéki 4.15—0.—
	» szokványáru őszre 6.45—0.—
	» szokványáru tavaszra 6.53—0.—

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. márcz. 2-án.	
Magyar aranyáradek 2%	122.—
Magyar koronáradek	98.70
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	100.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.25
Magyar reál vasúti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.50
Norvái-szlovén földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyerevény sorjegy-kölcsön	149.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorjegy kölcsön	187.50
Osztrák járadék papírban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	123.—
Osztrák járadék aranyban	123.—
Tsztrák korona járadék	110.20
1860. osztrák állam-sorsjegyek	141.50
Osztrák magyar bankrészevény	951.—
Magyar hitelbank részvény	392.—
Osztrák hitelintézeti részvény	359.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	841.50
20 frankos arany (Napoleon) dör	9.50
Német birodalmi márcz	58.72
London vista	119.95

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

